

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली-११० ०५८

आचार्यः (द्वितीयवर्षम्) - पञ्चमपत्रम् (फलितज्यौतिषम्)
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2021-22

पत्रम् -विषयः -

अध्येतुः नाम -पञ्जीकरणसंख्या -

अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः -

अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः -

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम -

मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः -

मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः -

अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः 100	प्राप्ताङ्काः

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः -

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् -

दिनाङ्कः -

आचार्यः (द्वितीयवर्षम्) - पञ्चमपत्रम् (फलितज्योतिषम्)

विषयः - (अ) स्वशास्त्रीयेतिहासः - 50 अङ्काः। (ब) स्वशास्त्रीयनिबन्धः - 50 अङ्काः।

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि (3) खण्डानि सन्ति। अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम्।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः-क

प्रश्नाः - विंशतिः समाधेयाः

अङ्काः - 20 × 02 = 40

निर्देशः : अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note : This section contains twenty five (25) questions. Out of these twenty (20) questions should be answered.

प्रथमग्रन्थतः

(अ) केचन अष्ट प्रश्नाः समाधेयाः।

1. ज्योतिषशास्त्रे कति स्कन्धाः प्रसिद्धाः ? के च ते ?
2. वेदाङ्गज्योतिषस्य रचनाकारः कः ?
3. त्रैलोक्यदीपः कः ?
4. दानवपूजितः ग्रहः कः ?
5. ब्रह्मस्फुटसिद्धान्तस्य कर्ता कः ?
6. को नाम अधिमासः ?
7. सांवत्सरिकः कः ?
8. सूर्यग्रहणं कदा भवति ?
9. श्रीमद्भागवते कति श्लोकाः सन्ति ?
10. कति अहोरात्रैः मासः भवति ?

द्वितीयग्रन्थतः

(ब) केचन द्वादश प्रश्नाः समाधेयाः।

11. गृहारम्भे प्रसस्तदिवसाः के ?
12. सिनीवाली अमायाः किं लक्षणम् ?
13. कति मन्वन्तराणि सन्ति ?
14. मधुश्च माधवश्च शुक्रश्च इति मन्त्रः कस्मिन् वेदे वर्तते ?
15. इक्कबालादयः कति योगाः सन्ति ?
16. नरपतिजयचर्याग्रन्थे के विषयाः निरूपिताः ?
17. पञ्चसिद्धान्तिकाग्रन्थस्य कर्ता कः ?
18. क्रूरग्रहाः के ?
19. प्रश्नशास्त्रस्य किं प्रयोजनम् ?
20. होराशब्दस्य उत्पत्तिः कथं भवति ?

21. उत्पातस्य का परिभाषा ?
22. अङ्गविद्यायाः कति लक्षणानि भवन्ति ?
23. संहितायाः किं लक्षणम् ?
24. चन्द्रग्रहणे छाद्यछादकौ कौ ?
25. तिथ्यर्धं किम् ?

खण्ड: – ख

प्रश्नाः – पञ्च समाधेयाः

अङ्काः – 05 × 08 = 40

टिप्पणी : अस्मात् खण्डात् पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकम्प्रश्नः प्रायः शतशब्दैः (100) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains eight (08) questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

प्रथमग्रन्थतः

(अ) केचन त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः।

1. ऋग्वेदज्योतिष-यजुर्वेदज्योतिषयोः प्रमाणैः नक्षत्राणां नामानि विशदयत।
2. बृहस्पतिशुक्रयोः वैदिककालीनपरिचयात्मकमन्त्रान् वर्णयत।
3. सामुद्रिकशास्त्रस्य महत्त्वं वैशिष्ट्यञ्च निरूपयत।
4. ब्रह्मवैवर्तपुराणोक्तज्यौतिषशास्त्रस्य तत्त्वानि वर्णयत।
5. वामनपुराणोक्तराशीनां स्वरूपं सञ्चारदेशाः च वर्णनीयाः।

द्वितीयग्रन्थतः

(ब) कौचित् द्वौ प्रश्नौ समाधेयौ।

6. ज्योतिःशास्त्रस्य विकासे ब्रह्मगुप्तस्य योगदानं लिखत।
7. संहिताशास्त्रस्य महत्त्वं वैशिष्ट्यं च प्रतिपादयत।
8. वेदाङ्गज्योतिषस्य परिचयः देयः।

खण्ड: – ग

प्रश्नाः – द्वौ समाधेयौ

अङ्काः – 02 × 10 = 20

टिप्पणी : अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ। प्रत्येकम्प्रश्नः प्रायः त्रिंशत्शब्दैः (300) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains four (04) questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

प्रथमग्रन्थतः

(अ) कश्चन एकः प्रश्नः समाधेयः।

1. 'कालगणनायाः' वैदिकमहत्त्वं वैशिष्ट्यञ्च विशदयत।
2. भास्कराचार्यस्य विस्तृतपरिचयः देयः।

द्वितीयग्रन्थतः

(ब) कश्चन एकः प्रश्नः समाधेयः।

3. आर्यभट्टस्य कटपयादिसंख्यालेखनप्रक्रियां वर्णयत।
4. वेदेषु विश्वोत्पत्तिसिद्धान्तानां विस्तृतः परिचयो देयः।

